

Nicolae VASILE

Așa grăit-a Eminescu!... Economia

Deși, aparent, economia ar fi trebuit să fie un domeniu cel mult tangent preocupării marelui poet, în realitate a fost unul în care s-a implicat profund, atât teoretic cât și practic. Analizele sale pe diferite segmente de interes în anumite momente istorice sunt mai profunde decât unele teze de doctorat din prezent. Statistica, ramura matematicii cel mai mult folosită în economie, l-a interesat atât de mult încât a scris un manual de statistică, primul din istoria țării, și a colaborat frecvent la Revista statistică.

Contribuțiile lui Eminescu în economie sunt ample, dar am sintetizat un **decalog** al acestora, care pot fi considerate axiomele domeniului și sunt la fel de actuale și astăzi. Acestea sunt prezentate în ordine cronologică pentru a avea o viziune asupra evoluției în timp a gândirii sale:

1. Progresul nu se improvizează prin comoțiuni violente. El este opera înceată și înțeleaptă a timpului. Cine-și închipuiește că poate progresa prin salturi, nu face alta decât a da înapoi. [*Revista statistică*, 15 august 1876]

2. Înmulțirea claselor consumatoare și scăderea claselor productive, iată răul organic, în contra căruia o organizare bună trebuie să găsească remedii. [*Timpul*, 27 mai 1879]

3. La comună și la județ n-ar trebui să fie vorba de alegeri cu caracter politic. Din amestecul spiritului politic în aceste alegeri (...) rezultă că atâtea persoane ușurele și incapabile sunt chemate a administra interese de milioane. [*Timpul*, 26 iulie 1880]

4. Câștigul fără muncă intelectuală sau fizică, fără administrarea unui capital moștenit, e un furt făcut în condiții cuviincioase. [*Timpul*, 27 iunie 1881]

5. Rolul muncii intelectuale e foarte mare în ordinea economică. (...) Un drum făcut de inginer a înlăturat sute de piedici din calea carului cu grâu. (...) Un agronom ar deprinde pe un țăran să producă de două, de trei, de zece ori mai mult, cu aceeași cheltuială de forță musculară. [*Timpul*, 22 august 1881]

6. Greșalele în politică sunt crime; căci în urma lor suferă milioane de oameni nevinovați, se-mpiedică dezvoltarea unei țări întregi și se-mpiedică, pentru zeci de ani înainte, viitorul ei. [*Timpul*, 13 februarie 1882]

7. Răul esențial care amenință vitalitatea poporului nostru este demagogia. Demagogii, neștiind nimic, neavând nimic, vor să se ridice deasupra tuturor. [*Timpul*, 16 mai 1882]

8. Producțiunea națională nu se poate menține, nici naște chiar, fără măsuri protecționiste. Copilul industriei naționale trebuie crescut întâi, ferit de lupta cu industria barbară a străinătății și abia când se va împuternici și va ajunge egal în tărie, îl putem lăsa să concureze sub regimul libertății comerțului. [*Timpul*, 30 iulie 1882]

9. Oricând trebuie să existe putința pentru om de a urca prin muncă și merit ierarhia socială, care n-ar trebui să fie decât o ierarhie a muncii. [*Timpul*, 17 august 1882]

10. O industrie națională nu se poate crea decât cu paguba temporară a comerțului internațional și a consumatorilor. [*Timpul*, 4 septembrie 1882]